

- З. Капітанчук Т.В. Рольова гра як резерв підвищення якості та ефективності навчання іноземних мов. Київ: Випуск періодики: Іноземні мови. 2003. 187 с.

Пшелуцька Тетяна

здобувач вищої освіти,

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського

Науковий керівник: Поселецька К. А.

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ФОРМ РОБОТИ В СТАРШИХ

Сучасний етап розвитку іншомовної освіти в Україні характеризується зміною освітніх пріоритетів, що проявляється у переході від знаннєво-орієнтованого підходу до компетентнісної парадигми навчання [3]. У цьому контексті особливого значення набуває формування іншомовної комунікативної компетентності, центральним компонентом якої є говоріння як провідний вид мовленнєвої діяльності [1, с. 210]. В умовах старшої школи проблема розвитку усного мовлення набуває особливої актуальності, оскільки учні готуються до складання Національного мультипредметного тесту та подальшої професійної діяльності, що вимагає здатності до спонтанного, логічного й аргументованого висловлювання [4, с. 95].

Попри значну кількість досліджень у галузі методики навчання іноземних мов, у практиці шкільної освіти спостерігається суперечність між високими вимогами до рівня сформованості мовленнєвих умінь та недостатнім рівнем мотивації учнів до іншомовного спілкування. Значна частина старшокласників відчуває мовний бар'єр, що ускладнює процес розвитку продуктивного мовлення. У зв'язку з цим актуальним є пошук ефективних методів інтенсифікації навчального процесу, серед яких важливе місце посідають ігрові форми роботи [2, с. 210].

Англомовна компетентність у говорінні є складовою іншомовної комунікативної компетентності, яка визначається як здатність особистості ефективно здійснювати комунікацію в іншомовному середовищі. Вона має інтегративний характер і поєднує мовні знання, мовленнєві вміння, соціокультурні та стратегічні компоненти [3].

Говоріння як вид мовленнєвої діяльності характеризується складною психолінгвістичною природою. Воно включає такі основні ознаки, як мотивованість, ситуативність, цілеспрямованість та самостійність. Процес породження мовлення передбачає виникнення комунікативного наміру, формування задуму та його реалізацію за допомогою мовних засобів.

У структурі говоріння виокремлюють два основні види:

- монологічне мовлення, що забезпечує логічно структуроване висловлювання;
- діалогічне мовлення, яке передбачає взаємодію співрозмовників.

Формування англомовної компетентності у говорінні передбачає розвиток таких навичок:

- лексичних;
- граматичних;
- фонетичних.

Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, цільовим рівнем для старшокласників є B1–B2, що передбачає здатність до автономного мовлення, аргументації та участі в дискусіях [5].

Методика навчання говоріння у старших класах базується на компетентнісному та комунікативному підходах, які орієнтують освітній процес на практичне використання мови у реальних ситуаціях спілкування. Важливу роль відіграє поетапна організація мовленнєвої діяльності, що відповідає логіці породження висловлювання [3].

Процес формування говоріння передбачає:

- перехід від репродуктивних до продуктивних видів діяльності;
- використання компетентнісно орієнтованих завдань;
- активне залучення інтерактивних методів навчання.

Ефективність навчання значною мірою залежить від урахування психолого-вікових особливостей старшокласників, зокрема їх прагнення до самоствердження, розвитку критичного мислення та потреби у самовираженні [4, с. 94].

Ігрові форми роботи є ефективним засобом інтенсифікації навчання іноземних мов, оскільки поєднують освітні, розвивальні та виховні функції. Вони створюють сприятливе емоційне середовище, що сприяє зниженню мовного бар'єру та підвищенню мотивації учнів.

У методиці навчання іноземних мов виокремлюють такі види ігор:

- дидактичні;
- мовні;
- рольові;
- ділові;
- комунікативні.

Кожен тип гри виконує певні функції:

- мотиваційну;
- навчальну;
- комунікативну;
- розвивальну.

Особливу ефективність у старшій школі мають рольові та ділові ігри, які моделюють реальні ситуації спілкування та сприяють розвитку спонтанного мовлення. У процесі ігрової діяльності учні змушені швидко реагувати, формувати думки та використовувати мовні стратегії, що значно підвищує рівень сформованості мовленнєвих умінь [5].

Важливою умовою ефективності ігрових форм роботи є:

- відповідність рівню підготовки учнів;
- чіткість інструкцій;

- мовленнєва спрямованість діяльності;
- інтеграція у структуру уроку.

Англомовна компетентність у говорінні є ключовим компонентом іншомовної комунікативної компетентності, що забезпечує ефективну міжкультурну взаємодію. Її формування є складним процесом, який потребує системного підходу, урахування психолінгвістичних закономірностей та вікових особливостей учнів.

Методично обґрунтоване використання ігрових форм роботи сприяє:

- підвищенню мотивації учнів;
- подоланню мовного бар'єру;
- розвитку спонтанного мовлення;
- формуванню комунікативних стратегій.

Таким чином, інтеграція ігрових технологій у процес навчання англійської мови в старших класах є ефективним засобом формування англомовної компетентності у говорінні та відповідає сучасним вимогам іншомовної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демченко В. А. Говоріння як один із видів мовленнєвої діяльності на заняттях з іноземної мови. Харків, 2020. С. 43–45.
2. Макар Л., Деркач Ю. Ігрові форми роботи як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності школярів. Молодий вчений. 2020. № 9 (85). С. 209–213.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник / О. Б. Бігич та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
4. Потапенко Н. Особливості формування іншомовної компетентності в говорінні учнів старших класів. Львівський науковий форум. 2025. С. 94–96.
5. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg : Language Policy Unit, 2017.

Римар Віталій

*здобувач другого рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник: М'яковський М. Є., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ЗАСВОЄННІ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ УЧНЯМИ СТАРШИХ КЛАСІВ

Навчання німецької мови у 10–11 класах вимагає особливого підходу, оскільки старшокласники часто володіють значним обсягом пасивних знань, які не трансформуються у вільне мовлення. Традиційне заучування слів у цьому віці втрачає свою ефективність, оскільки не задовольняє потребу молоді у змістовній комунікації.